

אלו הן הלוקין

פרק שלישי

מכות

יז.

מד א מיי פ"ט מהל'
מערס הלכה ג:
מד ב מיי שם הל' א:
מו ג מיי פ"ג מהל'
מחלכות אסורות הל'
כא סגג לאחין קלב טו"ש"ע
י"ד סי' ק סעיף א:
מו ד ה מיי פ"א מהל'
מעשה קרבנות הל' ה
סגג לאחין שכה:
מו ו מיי פ"ג מהל'
מעשר שני הל' ה
סגג לאחין רסד:
מו ז מיי פ"ג מהל'
קרבן פסח הל' א
סגג לאחין שכו:
ז ח מיי שם הל' יא:
ז ט מיי שם הל' א:
ז י מיי פ"ג מהל'
שמיטה הל' א סגג
לאחין רס"ט טו"ש"ע י"ד סי'
רצ"ב סעיף ו:
ז כ מיי שם הל' ב ופ"ט"ו
מהל' סנהדרין הל' ד
ופ"ח הל' ב ופ"א מהל'
עשרה הלכה ז ופ"א מהל'
מתעט עמים הל' ג:
ז טו מיי פ"ג מהל'
בכורים הל' ג הל' ד
סגג לאחין רס:
ז טז מיי פ"א מהל'
מעשה קרבנות הל' ד
סגג לאחין שכו:
ז טז מיי פ"א מהלכות
בכורות הל' טו סגג
לאחין סגג:
ז טז מיי פ"א מהל'
מעשה קרבנות הל' ה
סגג לאחין שכה:

תורה אור השלם
(א) לא תוכל לאכל
בשעריך מעשר דגנך
ותירשך ויזקתך
ובכרת בקרבך וצאנך
וכל נדריך אשר תדר
ונדרכתך ותרומת ידך:
(בכרים יב, יז)

הגהות וצינונים
א] צ"ל אוכלו (כ"ה)
בדפוס ויציאה ר"ץ):
ב] צ"ל ממתנתא
(גליין) מהרש"א, רש"ש:
ג] כאן צ"ל הפסק נקודה
(ר"ס ע"פ כתי הגמ'
הגורס לאוכל בכורים
במקום "לאוכל").
ברש"י כתי נוטף דווא
בא: [ד] צ"ל דכין
(באה"מ): [ה] רש"א וי"ף
(גליין) וע"ש שם בישוב
הגירסא:

ורבנן בריית נשמה חשובה חטה לא חשובה. תימנה דפרק גיד
הגשה (חולין דף טו. וטו: ושם) אמרין שאני גיד דצריה הוא
ולא צטיל ואע"ג דלית ציה נשמה וי"ל דהכי קאמר שאני גיד דצריה
הוא וכיון^א דלמיתא מצריית נשמה שפיר היא צריה ולא נראה דהא
נצלה דקא אחי מצריית נשמה
ואעפ"כ לא היא צריה אלא על כרחך
הטעם תלוי דכל שאובד שמו
כשנתחך הוא צריה ויחא מנצלה
שאנו אובדת שמה שלפעמים אף
כשנתחכה קורין אותה נצילה ולכך
לא היא צריה אצל גיד אובד שמו על
ידי שנתחך אצל ק"ק לי^ב מאי קאמר
הכא צריית נשמה חשיבא ליה לימא^א
לדצריו דר"ש (ב) אמרי לדקין
אפילו נמי אית ציה נשמה לא היא
צריה אלא לדקין דצריה הוא אודי
לי מיהא דכיון דליכא נשמה דצטלה:
דלמאי

לקיש כמחלוקת בזו כך מחלוקת בזו תנן אמר להם ר' שמעון אי אתם מודים
לי באוכל נמלה כל שהוא שהוא חייב אמרו לו מפני שהיא כברייתא אמר
להן אף חטה אחת כברייתא חטה אין קמח לא לדבריהם קאמר להו לדידי
אפילו קמח נמי אלא לדידכו אודו לי מיהת דחטה אחת כברייתא ורבנן^א בריית
נשמה חשובה חטה לא חשובה תניא כותיה דרבי ירמיה^ב רבי שמעון אומר
כל שהוא למכות לא אמרו כזית אלא לענין קרבן: **מתני'** האוכל בכורים
עד שלא קרא עליהם קדשי קדשים חוץ לקלעים^ג קדשים קלים ומועשר שני
חוץ לחומה והשובר את העצם בפסח הטהור ה"ז לוקה ארבעים אבל
^ד המותר^ה בטהור^ו והשובר בממא אינו לוקה ארבעים^ז הנוטל אם על הבנים
^ח רבי יהודה אומר לוקה ואינו משלח וחכמים אומרים משלח ואינו לוקה^ט זיה
הכלל כל מצות לא תעשה שיש בה קום עשה אין חייבין עליה: **גמ'** אמר
רבה בר בר חנה א"ר יוחנן זו דברי רבי עקיבא סתימתא אבל חכמים אומרים
^י בכורים הנחה מעכבת בהן קריאה אין מעכבת בהן ולימא זו דברי רבי
שמעון סתימתא הא קא משמע לן דרבי עקיבא כרבי שמעון סבירא ליה
מאי ר' שמעון^י דתניא^{יא} ותרומת ידך אלו בכורים אמר רבי שמעון מה בא
זה ללמדנו אם לאוכלן חוץ לחומה קל וחומר ממועשר הקל ומה מעשר
הקל אוכלן^{יב} חוץ לחומה לוקה בכורים לא כל שכן הא לא בא הכתוב אלא
לאוכל מבכורים עד שלא קרא עליהן שהוא לוקה^{יג} ועדבותך זו תודה
ושלמים אמר רבי שמעון מה בא זה ללמדנו אם לאוכלן חוץ לחומה
קל וחומר ממועשר הא לא בא הכתוב אלא לאוכל בתודה ובשלמים
לפני זריקה שהוא לוקה^{יד} ובכורות זה הבכור אמר ר' שמעון מה בא זה
ללמדנו אם לאוכלן חוץ לחומה ק"ו ממועשר אם לפני זריקה ק"ו מתודה
ושלמים הא לא בא הכתוב אלא לאוכל מן הבכור אפי' לאחר זריקה שהוא
לוקה^{יז} בקרב וצאנך זו חטאת ואשם אמר רבי שמעון מה בא זה ללמדנו
אם לאוכלן חוץ לחומה קל וחומר ממועשר אם לפני זריקה קל וחומר
מתודה ושלמים אם לאחר זריקה קל וחומר מבכור הא לא בא הכתוב
אלא לאוכל מחטאת ואשם אפילו לאחר זריקה חוץ לקלעים שהוא
לוקה^{יח} נדריך זו עולה אמר ר"ש מה בא זה ללמדנו אם לאוכלן חוץ לחומה
ק"ו ממועשר אם לפני זריקה קל וחומר מתודה ושלמים אם לאחר זריקה
ק"ו מבכור אם חוץ לקלעים קל וחומר מחטאת ואשם הא לא בא הכתוב
אלא

ליתמי סיעתא למילתיה ממתניתין^א
ללקמן דשמעין לר' שמעון זה דאית ליה כי מתניתין דקרייה מעכבא זהו: מאי ר' שמעון. היכא שמענא ליה דאמר הכי: ותרומת
ידך. סיפיה דהאי קרא הוא לא תוכל לאכול בשעריך מעשר דגנך ותירשך ויזקתך ונדרכתך
ותרומת ידך ודריש ר' שמעון לקרא מסיפיה לרישיה דאי הוה דריש ליה מרישיה לסיפיה לא מדריש ליה כי האי גוונא ולקמיה
מפרשינא ליה: תרומת ידך אלו בכורים. דכתיב (דברים כו) ולקח הכהן הטנא מידך: אם לאובד. בכורים חוץ לחומה^ב לאסור כדמשמע
קרא לא תוכל לאכול בשעריך וגו': קל וחומר ממועשר הקל. שהרי כתיב צמחלת המקרא מעשר דגנך ולקמיה מפרש מאי חומר
דבכורים ממועשר: עד שא קרא עליהן. ארמי אובד חצי דאס חוץ לחומה תנהו ענין לאסור אחר הרחי להם: לפני זריקה
שהוא לוקה. דאס אינו ענין חוץ לחומה תנהו ענין לכך שזהו אסור החומר שאתה יכול לתמו לענין לאו שאין צו אזהרה מפורשת
צמחלת אחר אלא עשה בצד (שם יב) ודס וצחק ישפך והדר והבשר תאכל^ג: קל וחומר מתודה ושלמים. ולקמיה מפרש מאי חומריה
דבכור מתודה ושלמים: אפילו לאחר זריקה שהוא לוקה. אס זר הוא שאין הבכור נאכל אלא לכהנים וזו היא אזהרתו וצמחלת אחר עשה הוא
לאשכתן זה אף בכור שור וגו' וצמחלת יהיה לך וגו' (במדבר יח): אם לאובד לאחר זריקה. והוא זר קל וחומר מבכור ולקמיה מפרש
מאי חומרא דחטאת מבכור: חוץ לקלעים. ואזהרת עשה מלינו זה צמחלת אחר (ויקרא ו) צמחלת קדוש תאכל צמחלת אהל מועד:
לאוכל

קורא ואין צריך להפריש. דכיון שקרא עליו שם ילא הכרי מתורת
טבל ושאר המעשרות הוא צריך להפריש על כרחך לפי שצריך
להפריש ממועשר ראשון תרומת מעשר ולימנה לכהן שהיא צמיתה
לורים ומועשר שני צריך להעלותו לירושלים ולאכלו: רבנן פברי ודאי
שביד. לפיכך ספיקו צריך להזיאו
מידי ספק טבל: לא נחשדו. דממונא
הוא אין צו אסור אכילה אלא גזל
עניים ואיזה לגזל עניים לא חייש:
אפרושי מפרשי ליה. לאפקועי טיבליה
נהי דמועשר ראשון לא מפרשי דסבר
אי מפרשינא ליה צעניא לאפרושי
תרומת מעשר מיניה שהוא צמיתה
ונתנה לכהן ומועשר שני נמי אי
מפרשינא ליה צעניא אסוקיה ומיכליה
ירושלים: מחלוקת בחטה. שהיא
כברייתא: כך מחלוקת בזו. דקסבר
ר' שמעון צכל האיסורין כל שהוא
למכות ולא אמרו כזית אלא לענין
קרבן על שגגת כרת והלכה למשה
מסיני היא: **מתני'** עד שא קרא
עליהן. ארמי אובד וגו' וצמחלת^א יליף
היכן הוזהר: קדשי קדשים חוץ
לקלעים. או שאכל קדשי קדשים
צומן משכן חוץ לקלעים וצמחלת^ב
מפרש היכן מוזהר: קדשים קלים.
חוץ לחומה אזהרתיה מלא תוכל לאכול
בשעריך וגו' וכן מעשר שני וצמחלת
פרך מעשר שני (ה) תנא ליה לעיל
מעשר שני והקדש שלא נפדו והיינו
שאכלו חוץ לחומה צלא פדיון:
המותיר בטהור אינו לוקה. כדאמר
לעיל^ט צה הכתוב ליתן עשה אחר לא
תעשה כו': השובר. עלם צמחלת
דלמרינן צפסחים (דף פג.) ועלם
לא תשצרו צו צכשר ולא צפסול: לוקה
ואינו מושח. קסבר שלח מעיקרא
משמע ואין כאן לאו שניתק לעשה
דאע"ג דכתיב שלח תשלח אחר לא
תקח לאו למימרא דאס לקחת שלח
אלא לא תקח אלא שלחנה קודם
לקימה: וחכמים אומרים מושח
ואינו לוקה. קסברי שלח אחר לקימה
משמע ולא שניתק לעשה הוא:
גמ' זו דברי ר' עקיבא. מתניתין
דקמני בכורים קרייה מעכבא זהו
ר' עקיבא היא שהיה רגיל רצי לסתום
דצרי צמחנה צמח צמח מקומות
והכי שמיע ליה לר' יוחנן דאית ליה
לר' עקיבא קרייה מעכבא בכורים:
הנחה. לפני המוצא מעכבת צהן
דשנה צה קרא (דברים כו) והניחו
לפני וגו' (שם) והנחתו לפני וגו':
וצמחלת זו דברי ר' שמעון. דהו ליה
לאיתמי סיעתא למילתיה ממתניתין^א

הגהות הב"ח
(א) רש"י ד"ה קדשים
וכי מעשר שני הא תנא:
(ב) תוס' ד"ה ורבנן וכי
לדצריו דר"ש קא אמרי
וכי אודי לן מיהא:
הגהות הגר"א
[א] גמ' דטריחא. צ"ל
דסניא:
ליקומי רש"י
צירעה. שך העוף היא
וגם שורפת על הארץ ויש
זה אלו חמס לאחין ומסוף
עליה לאו דשך העוף
צמחנה תורה (דברים יד
ט) וכל שך העוף וצמח
הוא לכס לא יאכלו שך
לשון חמס ונעטע ואינו
נראה ואין צמחנה ויהי
הגזית מן הארץ צכלל
שך הלך לא משקלו את
נפשותיכם צמחנה וצמח
וגו' דכתיב צקדושים תהיו
אינו מן המנין דלאו
צמחנה חייב צפסחים
כד: ריב"ז תשעיה
נפלים וכו' משום
כזית גביה. חייב
דצריה היא ולא צריכה
שיעור דתנן צלא הן
הלוקין (מכות דף יג.)
צאכל מנלה כל שהוא
שהוא חייב משום שהיא
כברייתא אלמא צריה
אסורה צכל שהוא צכל לאו
דנצלה ליכא לחיוב משום
צריה דכצמחלת לא היה
עליה שם נצלה הלכך
אלאו דנצלה לא מיתייב
עד כזית [חולין כב:].
ואפילו מעשר עני.
דקיל דלוקה צעלמא דלאו
דז קדושה אית ציה.
ואכילו בשעריך. צמח
השלשית משמע קרא
[בבמות פג.]. ר"א אומר
אין צריך לקרות את
השם. רצי אליעזר אומר
הלוקח פירות מעם הארץ
צמח השלשית וצא לו
להפריש מעשר עני אינו
צריך לקרות עליו שם
מעשר עני דלמעשר
ראשון ליכא למיחש דלתי
לוי ראה דלא יהיה עם
הארץ ולחייב ליה
ולתרומה ליכא למיחש דלא
נחשדו עמי הארץ על
התרומה דאית צה עין
מיחא ומועשר שני ליכא
צמח השלשית אצל
צמח מעשר מועשר מיתייב
דלא למדנו צה עין מיחא
אלא מהיקשא דתרומה
גדולה והואיל ולא כתיב
צה צמח מעשר מיחא מש"ה
לא ציית ע"ה [להיקשא]
ולא מפרשי מנחה תרומת
מעשר ועל (אבות) מעשר
עני אין צריך לקרות עליו
אפילו ע"ש מעשר [נדריים
פד.]. ע"כ שייך לרף טז:.

קורא שם וא"צ להפריש. אלא נתון עיניו צד זה ואומר מנאן אינו נוטל ואוכלו הוא צמח להמנוח מצדו עם הארץ והיינו לך והכי אמרי צפ' צמח
דקוה (דף מט.) מעשר ראשון ומעשר עני המע"ה. לא נחשדו ע"ה ע"ה מעשר עני. דהוא מפרשי ליה דלא איכפת להו דלדך קא אכלי ליה כיון דאי צעי מפקר להו לנכסיה כו'. ורבנן פברי. ודאי נחשדו ולא
מפרשי דהא דלמדת דמפקר להו לנכסיה הא לא עזדי דסבר אי מפקרנא לנכסאי דלמנא אחי אימס אחריה וחי צהו הלך נחשדו [נדריים פד.]. רבי שמעון אומר כ"ה שהוא למכות וכו'. דמיתא ר"ש אומר כל
שהוא צכל האיסורין. צמחלת. צמחלת. הלכה למשה מסיני אלא לענין קרבן דשגגת כרת [שבויות כא.]. המותר בטהור. צפסס טהור וכשר [שבויות ג.]. אפילו צמח והשובר צמח אינו לוקה
לא המותר משום לא תמורו ולא שצב צמח משום לא תשצרו [פסחים פד.]. השובר. את העלם צמח אינו סופג את הארבעים המותר צמח והשובר וכו"ש צמח [שבויות ג.]. זה הב"ב וכו' אין לוקין
עליו. אלא אם כן לא קיימו חוץ כדי דיעור ואינו לוקה ואם לא שלח חוץ ואינו לוקה וצריך לשלח אחר לקימה משמע ומנאן דמני וצמח ולא צמח ע"ה עד שיחשבו אותה
ואי לא לך לקי [חולין קמא.]. ותרומת ידך אלו בכורים. דכתיב צהו יד ולקח הכהן הטנא מידך (דברים כו) [פסחים לו.]. סתימתא. הרבה סתם משנה סתם ר' שך דצרי רצי עקיבא וי"מ סתימתא כל הסתומין
חלמיהו היו דלמדת צמחלתין (דף פג.) סתם משנה ר"מ סתם חוספתא ר' נתניה סתם ספרא רצי יהודה וכולהו סתימתאי אליבא דר' עקיבא אף קשה צעני לפרש כן שמינו צמח מקומות צמח ר"א צרי יוסי
סתימתאי רצי מנחם צרי רצי יוסי סתימתאי צמח צרי העיר (מגילה דף קד טו.) [מגילה ג.]. ט מפרשי רצי עקיבא סתימתא דלמרינן צמחלתין צאלו הן הנחנקין (דף קד פו.) סתם משנה רצי מאיר סתם צרייתא רצי מן
וכולהו אליבא דרבי עקיבא ולא מילתא היא דהא צמח דוכחין אמרינן רצי מנחם סתימתא רצי שמעון סתימתא אלא רצי משניות איכא צמח צמח [בכורות ג.]. שיש משנה וצרייתא הרבה
שאמר ר' אלעזר צרי שמעון ורגילים התאים לסדרן צמחנה צלשון סתם [חולין ג.]. הרבה משמעוטי נשנו סתם צמחנה וצרייתא [בבמות קא.].

קורא שם וא"צ להפריש. אלא נתון עיניו צד זה ואומר מנאן אינו נוטל ואוכלו הוא צמח להמנוח מצדו עם הארץ והיינו לך והכי אמרי צפ' צמח
דקוה (דף מט.) מעשר ראשון ומעשר עני המע"ה. לא נחשדו ע"ה ע"ה מעשר עני. דהוא מפרשי ליה דלא איכפת להו דלדך קא אכלי ליה כיון דאי צעי מפקר להו לנכסיה כו'. ורבנן פברי. ודאי נחשדו ולא
מפרשי דהא דלמדת דמפקר להו לנכסיה הא לא עזדי דסבר אי מפקרנא לנכסאי דלמנא אחי אימס אחריה וחי צהו הלך נחשדו [נדריים פד.]. רבי שמעון אומר כ"ה שהוא למכות וכו'. דמיתא ר"ש אומר כל
שהוא צכל האיסורין. צמחלת. צמחלת. הלכה למשה מסיני אלא לענין קרבן דשגגת כרת [שבויות כא.]. המותר בטהור. צפסס טהור וכשר [שבויות ג.]. אפילו צמח והשובר צמח אינו לוקה
לא המותר משום לא תמורו ולא שצב צמח משום לא תשצרו [פסחים פד.]. השובר. את העלם צמח אינו סופג את הארבעים המותר צמח והשובר וכו"ש צמח [שבויות ג.]. זה הב"ב וכו' אין לוקין
עליו. אלא אם כן לא קיימו חוץ כדי דיעור ואינו לוקה ואם לא שלח חוץ ואינו לוקה וצריך לשלח אחר לקימה משמע ומנאן דמני וצמח ולא צמח ע"ה עד שיחשבו אותה
ואי לא לך לקי [חולין קמא.]. ותרומת ידך אלו בכורים. דכתיב צהו יד ולקח הכהן הטנא מידך (דברים כו) [פסחים לו.]. סתימתא. הרבה סתם משנה סתם ר' שך דצרי רצי עקיבא וי"מ סתימתא כל הסתומין
חלמיהו היו דלמדת צמחלתין (דף פג.) סתם משנה ר"מ סתם חוספתא ר' נתניה סתם ספרא רצי יהודה וכולהו סתימתאי אליבא דר' עקיבא אף קשה צעני לפרש כן שמינו צמח מקומות צמח ר"א צרי יוסי
סתימתאי רצי מנחם צרי רצי יוסי סתימתאי צמח צרי העיר (מגילה דף קד טו.) [מגילה ג.]. ט מפרשי רצי עקיבא סתימתא דלמרינן צמחלתין צאלו הן הנחנקין (דף קד פו.) סתם משנה רצי מאיר סתם צרייתא רצי מן
וכולהו אליבא דרבי עקיבא ולא מילתא היא דהא צמח דוכחין אמרינן רצי מנחם סתימתא רצי שמעון סתימתא אלא רצי משניות איכא צמח צמח [בכורות ג.]. שיש משנה וצרייתא הרבה
שאמר ר' אלעזר צרי שמעון ורגילים התאים לסדרן צמחנה צלשון סתם [חולין ג.]. הרבה משמעוטי נשנו סתם צמחנה וצרייתא [בבמות קא.].